

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної
діяльності

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ОСНОВИ АТРИБУЦІЇ ТА ЕКСПЕРТИЗИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
освітньо-професійної
програми «Музейний менеджмент, культурний туризм»

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «ОСНОВИ АТРИБУЦІЇ ТА ЕКСПЕРТИЗИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ» підготовки бакалаврів галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, за освітньо-професійною програмою «Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм» .

Розробник : Дмитренко Алла Адамівна, доцентка кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, кандидатка історичних наук, доцентка.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 3 від 30 вересня 2021 р.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(Надольська В. В.)

Зі змінами силабус освітнього компонента перезатверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

(Гаврилюк С. В.).

© Дмитренко А.А., 2022

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативний
Кількість годин / кредитів 150 / 5	Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	Рік навчання: 2-й Семестр: 4-й
		Лекції: 34 год.
	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Практичні (семінарські): 42 год. Самостійна робота: 64 год.
ІНДЗ : немає	Освітній ступінь бакалавр	Консультації: 10 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання:	українська	Навчальний план 2020 р.

II. Інформація про викладача

ППП: Дмитренко Алла Адамівна.

Науковий ступінь: кандидатка історичних наук.

Вчене звання: доцентка.

Посада: доцентка кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: e-mail: dmytrenko.a@gmail.com

Дні занять: див. електронний розклад <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Основи атрибуції та експертизи культурних цінностей» належить до переліку нормативних освітніх компонентів і спрямований на оволодіння здобувачами знаннями про особливості наукового опису (атрибуції) та експертизи рухомих, нерухомих культурних цінностей і об'єктів природи; методикою наукового опису культурних цінностей для її використання у практичній діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити освітнього компонента.

Пререквізити: Вивчення ОК базується на засвоєнні попередніх ОК: «Вступ до спеціальності», «Історія музейної справи», «Музеєзнавство», «Пам'яткознавство», «Фондова та науково-дослідна робота музеїв».

Постреквізити: ОК «Музейна практика», «Кваліфікаційна робота», «Атестаційний екзамен».

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компоненту «Основи атрибуції та експертизи культурних цінностей» є формування у студентів знань про основні методи та методики наукової атрибуції та експертизи історико-культурних цінностей та природних об'єктів; теорії та практики, нормативної бази атрибуції, експертизи та оцінки культурних цінностей.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є: ознайомлення студентів з історією становлення і сучасним розумінням атрибуції й експертизи пам'яток історії та культури; оволодіння критеріями вибору і застосування диференційованого підходу до різних видів пам'яток в залежності від матеріалу, техніко-технологічних особливостей виготовлення та декорування; опанування методики наукового опису й аналізу різних видів пам'яток історії та культури (музейних предметів); формування практичних навичок складання наукових паспортів та експертних висновків на різноманітні об'єкти культурної спадщини, у т. ч. нерухомих і природних об'єктів.

4. Результати навчання (компетентності).

Вивчення освітнього компонента дозволить здобувачам вищої освіти набути наступні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК): ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань та взятих обов'язків. ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК 1. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо відповідно до розуміння тенденцій розвитку музейної справи, пам'яткоохоронної діяльності та культурного туризму. СК 3. Здатність діяти відповідно до чинного законодавства (України та міжнародного) у галузі музейної справи, пам'яткоохоронної діяльності та культурного туризму. СК 6. Здатність до атрибуції й експертизи об'єктів історико-культурної спадщини.

Програмні результати навчання (ПР). ПР 1. Використовувати міждисциплінарний підхід в атрибуції об'єктів історико-культурної спадщини. ПР 2. Аналізувати й узагальнювати історико-культурний матеріал у певній системі. ПР 4. Визначати стан збереженості музейних предметів, об'єктів історико-культурної спадщини, пам'яток природи та розробляти програму відповідних пам'яткоохоронних заходів. ПР 5. Здійснювати первинну реєстрацію та подальшу наукову інвентаризацію музейних предметів. ПР 8. Проводити наукове дослідження нерухомих пам'яток та визначати розмір та значення їх історико-культурної цінності. ПР 9. Складати науково-уніфіковані паспорти на нерухомі пам'ятки. ПР 10. Здійснювати, згідно з чинними інструкціями, експертизу пошкоджених пам'яток для визначення методів реконструкції / реставрації та вчасну передачу експонатів до реставраційного відділу. ПР 17. Здійснювати аналіз вітчизняного законодавства з метою визначення його відповідності міжнародним зобов'язанням України у сфері охорони пам'яток, музейної діяльності; визначати основні засади щодо ввезення, вивезення, передачі права власності на культурні цінності відповідно до ратифікованих Україною Конвенцій ЮНЕСКО. ПР 18. Виконувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та представляти результат вчасно. ПР 22. Оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усь ого	Лекці ї	Практ/ Семін	Сам. Роб.	Кон с.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. Атрибуція та експертиза як наукова галузь та комплекс досліджень						
Тема 1. Вітчизняне та міжнародне законодавство про культурну спадщину, культурні цінності, пам'ятки історії та культури.	4	2		2	1	ДС
Тема 2. Суть атрибуції, мета, основні завдання, етапи розвитку.	9	4	2	2		ДС, УО, Т/10

Тема 3. Суть експертизи культурних цінностей.	8	4	2	2	1	ДС, УО, Т/10
Тема 4. Нормативна база атрибуції та експертизи культурних цінностей.	5	2		2		ДС
Тема 5. Сучасні методи експертизи культурних цінностей.	6	2	2	2	1	ДС, УО, Т/10
Тема 6. Сучасні методики експертизи культурних цінностей.	7	2	2	2		ДС, УО, Т/10
Тема 7. Оцінка культурних цінностей.	4	2		2		ДС
Разом за змістовим модулем 1	43	18	8	14	3	середнє арифметичне – 10 балів
Змістовий модуль 2. <u>Культурні цінності (об'єкти культурної спадщини) як об'єкти атрибуції та експертизи</u>						
Тема 8. Основи атрибуції та експертизи тканин.	21	4	8	8	1	ДС, ІРС/20
Тема 9. Основи атрибуції та експертизи виробів з дерева та металу.	17	2	6	8	1	ДС, ІРС/20
Тема 10. Основи атрибуції та експертизи кераміки, скла, виробів з каменю.	15	2	6	6	1	ДС, ІРС/20
Тема 11. Основи атрибуції та експертизи писемних пам'яток.	11	2	2	6	1	ДС, ІРС, РМГ/20
Тема 12. Основи атрибуції та експертизи пам'яток нумізматики, боністики, фалеристики, філателії, фотографії.	17	2	6	8	1	ДС, ІРС, РМГ/20
Тема 13. Основи атрибуції археологічних пам'яток.	11	2	2	6	1	ДС, ІРС, РМГ/20
Тема 14. Особливості атрибуції та експертизи нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток природи.	15	2	4	8	1	ДС, ІРС/20
Разом за змістовим модулем 2	107	16	34	50	7	середнє арифметичне – 20 балів
Модульні контрольні роботи						30x2=60 балів
Активна участь у роботі лекційних і семінарських занять						10
Всього годин / Балів	150	34	42	64	10	100

Форма контролю*: Б бесіда, ДС дискусія, ДБ дебати, Т тести, ТР тренінг, РЗ/К розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ робота в малих групах, МКР/КР модульна контрольна робота/контрольна робота, Р реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Вона включає як повністю самостійне засвоєння окремих тем дисципліни, так й опрацювання тем, які розглядаються під час аудиторної роботи. У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти опрацьовують та конспектують навчальну, наукову і довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на

закріплення знань і формування умінь та навичок, готуються до поточного і модульного контролю з дисципліни, виконують практичні завдання по науковому опису культурних цінностей.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Опрацювати питання: Закон «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» про визначення «родинних цінностей», «колекції культурних цінностей», «культурні цінності України» та ін. Опрацювання понять до теми.
2	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: вітчизняне знавцтво. Опрацювання понять до теми.
3	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: Закон «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» державну експертизу культурних цінностей, експертний висновок. Опрацювання понять до теми.
4	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: Закон України «Про музеї і музейну справу» про атрибуцію культурних цінностей/ музейних предметів; Постанова «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення» про державну експертизу культурних цінностей. Опрацювання понять до теми.
5	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати матеріали про технологічні методи експертизи. Опрацювання понять до теми.
6	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати матеріали про методику експертизи культурних цінностей Жарова. Опрацювання понять до теми.
7	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати матеріали про ринки культурних цінностей. Опрацювання понять до теми.
8	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Заповнення наукових паспортів на тканини декоративного та одягового призначення. Опрацювання понять до теми.
9	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Заповнення наукових паспортів на предмети з дерева та металу. Опрацювання понять до теми.
10	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Заповнення наукових паспортів на керамічний посуд, предмети зі скла і каменю. Опрацювання понять до теми.
11	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Заповнення наукових паспортів на писемні пам'ятки. Опрацювання понять до теми.
12	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Заповнення наукових паспортів на предмети нумізматики, боністики, фалеристики, філателії, фотографії. Опрацювання понять до теми.
13	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Заповнення наукових паспортів на археологічні предмети. Опрацювання понять до теми.
14	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Заповнення наукових паспортів на нерухомі об'єкти культурної спадщини та пам'ятки природи. Опрацювання понять до теми.

IV. Політика оцінювання

При вивченні освітнього компонента «Основи атрибуції та експертизи культурних цінностей» застосовується поточний та підсумковий семестрові форми контролю. Також передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу ОК, віднесеного на самостійну роботу. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями та під час дискусій при обговоренні навчальних

питань на семінарських заняттях, виконання тематичних тестових завдань та практичних завдань з атрибуції та експертизи культурних цінностей.

При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну, наукову і довідкову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем ОК. Рекомендується використання методичних посібників з атрибуції окремих предметів (одягу, кераміки, писемних джерел та ін.).

Відвідування занять є обов'язковим. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов'язковим є відвідування лише семінарських занять. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на лекційних і семінарських заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань; повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені семінарські заняття, самостійно виконувати практичні завдання другого змістового модуля. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі, але обов'язковим є виконання практичних завдань.

Недопустимими є: пропуски з неповажних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати усі навчальні завдання, завдання підсумкового контролю. У разі використання ідей, тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилань вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дотримуватись положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки».

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайносвіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Окремі теми, змістовий модуль чи курс можуть бути перезараховані здобувачеві вищої освіти відповідно до «Положення про підготовку здобувачів освіти у ВНУ імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти». Оцінювання здобувачів представниками підприємства, яке зафіксоване у дуальному робочому навчальному плані, враховується у кінці семестру вивчення ОК, програмні результати вивчення якого частково або повністю внесені до дуального робочого навчального плану.

Загалом оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки». Максимальну кількість балів (100) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом.

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність із дисципліни становить 40 балів (10 балів за перший змістовий модуль – виводиться середній бал; 20 балів – за другий змістовий модуль – виводиться середній бал, 10 балів за активність на лекційних, семінарських і практичних заняттях). Після завершення вивчення тем кожного з 2-х змістових модулів здійснюється модульний контроль у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної

роботи. Максимальний бал, отриманий за 2-і модульні контрольні роботи, становить 60 балів. Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн через Університетський портал – Office 365, за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

Розподіл балів, які можна набрати упродовж семестру:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем, у тому числі активність на заняттях (максимум 40 балів).
2. Модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	МКР 1	МКР 2	
<p>15</p> <p>10 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей).</p> <p>5 балів за роботу на лекційних заняттях, за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення, виступи з повідомленнями, рефератами, рецензування відповідей і т. д.).</p>	<p>25</p> <p>20 бал робота на практичних заняттях, семінарських виконання практичних завдань (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані бали за виконані практичні роботи, отримане число ділиться на кількість виконаних робіт – заповнення наукових паспортів).</p> <p>5 балів за роботу на лекційних заняттях, за систематичну підготовку до практичних занять, активну участь у їх роботі та виконання практичних завдань.</p>	30	30	100

Оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях першого змістового модуля відбувається за 10 бальною шкалою:

- 1–3 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;
- 4–5 балів – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;
- 6–8 балів – повна відповідь, здобувач вищої освіти лише частково користується конспектом;

9–10 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях першого змістового модуля відбувається за 20 бальною шкалою:

1–5 балів – виконана частина практичних завдань або неякісно виконане практичне завдання – атрибутивний опис поверховий, неточний;

6–10 балів – виконана половина практичних завдань або неякісно виконане практичне завдання – атрибутивний опис поверховий, з певними неточностями.

11–15 балів – виконана більша частина практичних завдань або допущені певні неточності в атрибутивних описах;

16–20 балів – практичні завдання виконані повністю, якісно, з дотриманням усіх вимог атрибутивного опису.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль з ОК проводиться в усній формі у вигляді семестрового екзамену. Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом, і набрав при цьому не менше як 75 балів та погоджується з оцінкою. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Іспит складається, якщо здобувач освіти: 1) за результатами поточного і модульного контролю набрав менше 75 балів; 2) бажає підвищити рейтинг. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються; екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами відповіді на 3-и теоретичні екзаменаційні питання, внесені до білету, за шкалою від 0 до 60 балів.

Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах (максимально – 100 балів). Зазначена оцінка заноситься до екзаменаційної відомості та індивідуального навчального плану (залікової книжки) студента.

Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу,

Перелік питань до іспиту:

1. Визначення поняття «атрибуція», її мета та відображення в нормативно-правових актах.
2. Визначення поняття «експертиза», її мета та завдання.
3. Співвідношення понять «атрибуція» та «експертиза».
4. Нормативно-правові акти, що регулюють проведення експертизи культурних цінностей в Україні.
5. Види експертизи та їх суть.
6. Суб'єкти та об'єкти експертизи.
7. Процедура проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення за кордон.
8. Експертний висновок та його основні параметри.
9. Оцінка культурних цінностей: основні норми і терміни. Оцінювачі.
10. Ринок і основні покупці культурних цінностей.
11. Суть «знавцтва» та його мета. Типи знавців.
12. Зародження методу знавцтва.
13. Знавцтво другої половини XIX–XX ст.
14. Технологічна експертиза, її суть та основні методи досліджень.
15. Історико-мистецтвознавчий стилістичний та іконографічний аналіз культурних цінностей.
16. Архівно-документальна експертиза об'єктів культурної спадщини.
17. Ультрафіолетове тестування культурних цінностей.
18. Тестування об'єктів культурної спадщини в ІЧ-випромінюванні (інфрачервоне).
19. Рентгенографія об'єктів культурної спадщини.
20. Мікроскопічна експертиза культурних цінностей.

21. Апаратно-програмні засоби експертизи.
22. Вазомоторні методи експертизи культурних цінностей.
23. Методика визначення вартості культурних цінностей Державного гемологічного центру України.
24. Авторський метод оцінки культурних цінностей – «Метод І. Жарова».
25. Методика експертизи культурних цінностей Таможніх.
26. Методика витратного і порівняльного підходів оцінки культурних цінностей Б. Платонова.
27. Методика оцінки історико-культурних туристичних ресурсів.
28. Матеріали, способи і техніки виготовлення художніх тканин. Типологія музейних тканин.
29. Атрибуція та експертиза тканин інтер'єрного призначення.
30. Матеріали і техніки виготовлення та типологія вбрання.
31. Атрибуція та експертиза одягових тканин.
32. Матеріали і техніки виготовлення та класифікація музейних предметів із дерева.
33. Атрибуція та експертиза виробів із дерева.
34. Матеріали і техніки виготовлення та класифікація музейних предметів із металу.
35. Атрибуція та експертиза виробів із металу.
36. Атрибуція та експертиза ювелірних виробів.
37. Атрибуція та експертиза виробів з каменю. Дорогоцінне каміння.
38. Атрибуція та експертиза виробів зі скла.
39. Геральдичні і монографічні зображення на скляних виробах.
40. Матеріали і техніки виготовлення та класифікація музейних предметів із глини.
41. Атрибуція та експертиза кераміки.
42. Атрибуція та експертиза пам'яток нумізматики.
43. Атрибуція та експертиза пам'яток боністики.
44. Атрибуція та експертиза пам'яток фалеристики.
45. Атрибуція та експертиза пам'яток філателії.
46. Атрибуція та експертиза писемних пам'яток.

Опрацювати поняття

1. Культурна цінність.
2. Колекція культурних цінностей.
3. Спадщина.
4. Культурна спадщина.
5. Об'єкт культурної спадщини.
6. Нерухомий об'єкт культурної спадщини.
7. Пам'ятки історії та культури.
8. Предмет музейного значення.
9. «Вивчення музейних предметів».
10. Знавцтво.
11. «Грамматика художньої мови».
12. «Метод художнього розпізнавання».
13. Атрибуція.
14. Класифікація музейних предметів.
15. Систематизація музейних предметів.
16. Інтерпретація музейних предметів.
17. Мета атрибуції.
18. «Ідеальна» мета атрибуції.
19. Функції атрибуції.
20. Принципи атрибуції.
21. Об'єкт атрибуції.
22. Суб'єкт атрибуції.
23. Предмет атрибуції.
24. Завдання атрибуції.
25. Головний метод атрибуційної роботи.

26. Музейна атрибуція.
27. Експертиза культурних цінностей.
28. Ідентифікація пам'яток.
29. Прогнозна вартість пам'ятки.
30. Суб'єкти експертизи.
31. Об'єкти експертизи.
32. Експерт.
33. Мистецтвознавець.
34. Експертний висновок.
35. Експертна оцінка.
36. Попередня експертиза.
37. Первинна експертиза.
38. Повторна експертиза.
39. Додаткова експертиза.
40. Контрольна наукова експертиза.
41. Науково-технічна експертиза.
42. Проста експертиза.
43. Складна експертиза.
44. Комплексна експертиза.
45. «Практична» експертиза.
46. Оціночна експертиза.
47. Знавецька експертиза.
48. Технологічна експертиза.
49. Митна експертиза.
50. Державна експертиза.
51. «Традиційна» експертиза.
52. Державна служба контролю.
53. «Первісний» ринок культурних цінностей.
54. «Вторинний» ринок культурних цінностей.
55. Неруйнівні методи експертизи.
56. Руйнівні методи експертизи.
57. Контактні методи експертизи.
58. Безконтактні методи експертизи.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Атрибуція кераміки: за фондами Музею етнографії Волині та Полісся при ВНУ імені Лесі Українки та Волинського краєзнавчого музею: навчально-методичний комплекс / укладач А. Дмитренко. Луцьк: Терен, 2022. 100 с.
2. Атрибуція натільного одягу українців (за збірками Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки та Волинського краєзнавчого музею): Навчально-методичний комплекс для студентів історичного факультету, спеціальність 6.020103 «Музейна справа і охорона пам'яток історії та культури» та музейних працівників» / Укл. А. А. Дмитренко. Луцьк, 2017. 174 с.

3. Атрибуція як наукова галузь та комплекс досліджень. Методичні рекомендації до вивчення теми для студентів III курсу (Спеціальність 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури») та VI курсу (спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство) факультету історії, політології та національної безпеки / Укладач Дмитренко А. А. Луцьк: Терен, 2018. 48 с.
4. Бітаєв В. А., Шульгіна В. Д., Шман С. Ю. Методичні засади експертного дослідження культурних цінностей: Навч.-метод. посібн. Київ: НАКККіМ, 2010. 128 с.
5. Дмитренко А. Атрибутивні ознаки ставних рибальських пристосувань Березнівщини (за експедиційними матеріалами). *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Зб. Наук. пр. Вип. XIX: Матеріали історико-краєзнавчої конференції «Нова та новітня історія Волині». Рівне, 2021. С. 34–39.
6. Дмитренко А. Атрибуція жіночого стегового вбрання: спідниці (за збірками Волинського краєзнавчого музею і Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки). *Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 2016. 2-ге видання / редкол.: В. Г. Чернець (голова) та ін. Київ : НАКККіМ, Видавець Олег Філюк, 2016. С. 167–172.*
7. Дмитренко А. Декорування світлоглиняних виробів із збірки Музею етнографії Волині та Полісся при Волинському національному університеті імені Лесі Українки як важлива атрибутивна ознака. *Наукові записки*. 2021. № 11. Збараж, 2021. С. 254–262.
8. Дмитренко А. Експертиза культурних цінностей у музейній справі та системі мистецького ринку. *Гуманітарний простір науки: досвід і перспективи: Зб. наук. пр. № 34: Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Переяслав, 2022. С. 44–49.
9. Дмитренко А. Атрибутивні ознаки жіночих сорочок із фондів Маневицького краєзнавчого музею. *Науковий вісник Національного музею історії України*. Число 7 / Відп. ред. Б. К. Патриляк. Київ: Національний музей історії України, 2021. С. 159–177.
10. Дмитренко А. Музеї: колекції, експозиції, атрибуція, музейники: збірник статей: Наук. вид. Луцьк: Терен, 2020. 348 с.: іл.
11. Експертиза культурних цінностей. Методичні рекомендації до вивчення теми для студентів III курсу (Спеціальність 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури») та VI курсу (спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство) факультету історії, політології та національної безпеки / Укладач Дмитренко А. А. Луцьк : Терен, 2018. 82 с.
12. Індутний В. В. Оцінка пам'яток культури. Київ: СПД Моляр С. В., 2009. 537 с.
13. Калашникова О. Л. Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей: Підручник. Київ: Знання, 2006. 479 с.
14. Постанова про Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення (Із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів № 296 від 15.03.2006, № 1293 від 14.12.2011, № 949 від 17.10.2012, № 233 від 08.04.2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1343-2003-%D0%BF>.
15. Attribution and appraisal of artworks, antiques, and collectibles. URL: https://globalartclassic.com/tasacion-arte-antiguedades_en.

Інтернет-ресурси

1. Authentication and Attribution. URL: <https://artdiscovery.com/>.
2. What Every Art Collector Needs to Know About Provenance. URL: <https://www.artworkarchive.com/>.
3. Атрибуція культурних цінностей. URL: http://inconsulting.com.ua/uk/ekspertni_poslugi/antikvariat_ua/atribuciya_cenostey.html.
4. Атрибуція. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Атрибуція>.
5. Атрибуція. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=508439655849151&id=171278952898558.
6. Лабораторія ТОВ «Ін Консалтинг». URL: <https://inconsulting.com.ua/uk>
7. Методика вивчення музейних предметів. Чинники, що впливають на процес вивчення музейного предмету. URL: <http://bookster.com.ua/seminars/question/1342>.

ДОДАТОК

Зі змінами силабус освітнього компонента перезатверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності

протокол № 3 від 20 жовтня 2022 р.

Структура освітнього компонента зі змінами у зв'язку із малокомплектною академічною групою на 2022/2023 н. р. (наказ ректора ВНУ імені Лесі Українки № 188-з від 30.05.2022 р.).

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативний
Кількість годин / кредитів 150 / 5	Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	Рік навчання: 2-й
		Семестр: 4-й
		Лекції: 18 год.
	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Практичні (семінарські): 22 год.
		Самостійна робота 110 год.
ІНДЗ : немає	Освітній ступінь бакалавр	Форма контролю: екзамен
Мова навчання:	українська	Навчальний план 2020 р.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ/ Семін	Сам. Роб.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. Атрибуція та експертиза як наукова галузь та комплекс досліджень					
Тема 1. Вітчизняне та міжнародне законодавство про культурну спадщину, культурні цінності, пам'ятки історії та культури.	8	2		6	ДС
Тема 2. Суть атрибуції, мета, основні завдання, етапи розвитку.	10	2	2	6	ДС, УО, Т/10
Тема 3. Суть експертизи культурних цінностей.	10	2	2	6	ДС, УО, Т/10
Тема 4. Нормативна база атрибуції	8	2		6	ДС

та експертизи культурних цінностей					
Тема 5. Сучасні методи експертизи культурних цінностей	10	2	2	6	ДС, УО, Т/10
Тема 6. Сучасні методики експертизи культурних цінностей	10	2	2	6	ДС, УО, Т/10
Тема 7. Оцінка культурних цінностей	6	2		4	ДС
Разом за змістовим модулем 1	62	14	8	40	середнє арифметичне – 10 балів
Змістовий модуль 2. <u>Культурні цінності (об'єкти культурної спадщини) як об'єкти атрибуції та експертизи</u>					
Тема 8. Основи атрибуції та експертизи тканин.	14	2	2	10	ДС, ІРС/20
Тема 9. Основи атрибуції та експертизи виробів з дерева та металу.	12		2	10	ДС, ІРС/20
Тема 10. Основи атрибуції та експертизи кераміки, скла, виробів з каменю.	14	2	2	10	ДС, ІРС/20
Тема 11. Основи атрибуції та експертизи писемних пам'яток	12		2	10	ДС, ІРС, РМГ/20
Тема 12. Основи атрибуції та експертизи пам'яток нумізматики, боністики, фалеристики, філателії, фотографії.	12		2	10	ДС, ІРС, РМГ/20
Тема 13. Основи атрибуції археологічних пам'яток.	12		2	10	ДС, ІРС, РМГ/20
Тема 14. Особливості атрибуції та експертизи нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток природи.	12		2	10	ДС, ІРС/20
Разом за змістовим модулем 2	88	4	14	70	середнє арифметичне – 20 балів
Модульні контрольні роботи					30x2=60 балів
Активна участь у роботі лекційних і семінарських занять					10
Всього годин / Балів					150 18 22 110 100

Форма контролю*: Б бесіда, ДС дискусія, ДБ дебати, Т тести, ТР тренінг, РЗ/К розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ робота в малих групах, МКР/КР модульна контрольна робота/контрольна робота, Р реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.